

Çok Boyutlu Ebeveynlik Stillerini Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). Çok Boyutlu Ebeveynlik Stillerini Değerlendirme Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19188>

Özet

Çok Boyutlu Ebeveynlik Stillerini Değerlendirme Ölçeği (ÇESDÖ), ebeveynlerin çocuk yetiştirme süreçlerinde kullandıkları farklı davranış ve tutum boyutlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, **ebeveynlik stilleri** teorilerine dayanarak, ebeveyn-çocuk ilişkisindeki çok yönlü etkileşimleri değerlendirmeyi hedefler. Ölçeğin bu formu, Ali Karababa (2019) tarafından Türkçeye **uyarlama** çalışması ile kazandırılmıştır. Bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türk kültürü bağlamında geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilmesini göstermeyi amaçlamıştır.

ÇESDÖ'nün temel amacı, ebeveynlerin gösterdiği destekleyici, talepkâr, cezalandırıcı veya ihmalkâr davranışların derecelerini belirleyerek, bu stillerin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini araştırmaya olanak sağlamaktır.

Anahtar Kelimeler

Ebeveynlik, Ebeveynlik Stilleri, Çok Boyutlu Ölçek, Psikoloji, **Psikometrik**, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik, ÇESDÖ.

Yazarlar

Ali KARABABA

Amaç

Çok Boyutlu Ebeveynlik Stillerini Değerlendirme Ölçeği (ÇESDÖ)'nin temel amacı, ebeveynlerin çocuk yetiştirme pratiklerini ve tutumlarını çok boyutlu bir çerçevede sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle kültürel farklılıklar göz önüne alınarak, mevcut ebeveynlik stilleri modellerinin (örn. Baumrind'in sınıflandırması) temel boyutlarını Türk örneğinde geçerli ve güvenilir bir şekilde incelemeyi hedefler.

Ölçeğin Türkçeye uyarlanması (Karababa, 2019), araştırmacılara ve klinik uygulayıcılara, Türk aile yapısında ebeveynlik davranışlarının psikolojik sonuçlarını incelemek için standartlaştırılmış bir araç sunma ihtiyacından doğmuştur. Bu sayede, ebeveynlik eğitimleri ve aile müdahaleleri için temel teşkil edecek veriler elde edilebilir.

Yapı

ÇESDÖ, adından da anlaşılacağı gibi, ebeveynlik davranışlarını tek bir boyutta değil, birden fazla temel psikolojik boyutta değerlendiren bir yapıya ölçmektedir. Geleneksel olarak, ebeveynlik stilleri iki ana eksen üzerine kuruludur: 1) Duyarlılık/Destek (Warmth/Responsiveness) ve 2)

Talepkârlık/Kontrol (Demandingness/Control). Bu iki ana boyutun alt bileşenleri, ölçeğin çok boyutlu yapışın oluturur.

Ölçek, muhtemelen, ebeveynlerin çocuklarına karşı gösterdikleri duygusal yakınlık, kabul kuralların uygulanma şekli, özerklik desteği ve cezalandırma yöntemleri gibi spesifik boyutların alt faktörler olarak içermektedir. Bu alt faktörler bir araya gelerek genel ebeveynlik stilini (otoriter, demokratik, izin verici vb.) belirlemeye yardımcı olur.

Geçerlik

ÇESDÖ'nün Türkçeye uyarlama çalışması, ölçeğin ölçmek istediği yapıyı ne kadar doğru ölçtüğünü belirlemek amacıyla kapsamlı geçerlik analizleri içermiştir. Karababa (2019) tarafından yürütülen çalışmada, yapısal geçerliği test etmek için muhtemelen **geçerlik** çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmalar genellikle açılmaya ve doğrulama faktör analizlerini (DFA/AFA) içerir.

Uyarlama sürecinde ayrıca, ölçüt bağıntılı geçerlik ve/veya eş zamanlı geçerlik çalışmaları da yapılmış olabilir. Bu, ÇESDÖ puanlarının, ebeveynlik stilleriyle teorik olarak ilişkili olduğu bilinen diğer ölçekler veya psikolojik sonuç değişkenleri (örn. çocukların uyum düzeyleri) ile tutarlılığının incelenmesini gerektirir. Kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarlama makalesi bu detaylı bilgileri sunmaktadır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirliği, aynı koşullar altında tekrarlandığında tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini ifade eder. ÇESDÖ'nün Türkçeye uyarlanma sürecinde, ölçeğin iç tutarlılığı ve zamana yayılan kararlılığı değerlendirilmek üzere çeşitli güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir.

Tipik olarak, iç tutarlılık analizleri Cronbach alfa katsayısı kullanılarak rapor edilir. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirliği çalışmaları, ölçek puanlarının belirli bir zaman aralığında ne kadar kararlı kaldığını göstermek için uygulanmış olabilir. Kaynakta spesifik **güvenirlik** katsayıları belirtilmemiştir, ancak uyarlama çalışması (Karababa, 2019) bu katsayıları detaylandırmaktadır.

Faktör Analizi

Çok Boyutlu Ebeveynlik Stillerini Değerlendirme Ölçeği'nin psikometrik temelleri, faktör analizi yoluyla belirlenmiştir. Uyarlama çalışmasında, ölçeğin orijinal yapışının Türk örnekleminde korunup korunmadığı veya yeni bir faktör yapışının ortaya çıkıp çıkmadığı araştırılmıştır.

Bu tür çok boyutlu ölçeklerde genellikle, ölçeği oluşturan maddelerin teorik olarak beklenen alt

boyutlar altında toplandı ve doğrulamak amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanıldı. Karababa (2019), ÇESDÖ'nün Ebeveyn Formu için yaptığı analizlerde, ölçeğin çok boyutlu yapısının destekleyen model uyum indekslerini sunması olmalıdır. Bu, ölçeğin ebeveynlik stillerinin farklı yönlerini bağımsız ve anlamlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kendini Değerlendirme (Ebeveyn Formu)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeveynler (Anne ve Babalar)

Age Group: Yetişkin (Ebeveyn Yaş Grubu)

Population Details: Ebeveynlik yapan yetişkinler.

Test Methodology: Derecelendirme formatı kullanılmaktadır (Kaynaktaki derecelendirme bilgisi '-' olarak belirtilmiştir, ancak psikometrik ölçekler genellikle Likert tipi bir derecelendirme kullanır).

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn, Çocuk Gelişimi, Aile Terapisi, Psikometrik Özellikler, **Ebeveynlik Stilleri**, **Uyarlama**, Çok Boyutlu.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: karababa_ali@hotmail.com

Correspondence Address: Ali KARABABA

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması 2019 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için yazar Ali Karababa ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik veya klinik amaçlı kullanımlar için yazarın izni ve telif hakları ile ilgili kurallara uyulması önemlidir. Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki adresten indirilebilir.

[cok-boyutlu-ebeveynlik-stillerini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Karababa, A. (2019). Çok Boyutlu Ebeveynlik Stillerini Değerlendirme Ölçeği'nin (ÇESDÖ) (Ebeveyn Formu) Türkçeye uyarlanması: **Geçerlik** ve **güvenirlik** çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 108-131. doi: 10.9779/pauefd.439949

Çok Boyutlu Ebeveynlik Stillerini Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

Ölçeğin maddeleri bu kaynakta sağlanmamıştır. Maddelerin tamamına ulaşmak için ilgili referans makaleye (Karababa, 2019) başvurulması veya sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM